

HET EUROPEES SOCIAAL FONDS

Ondersteuning voor onderwijs en opleidingen: 2014-2018

BELGIË

OVERZICHT

De ESF-financiering voor Thematische Doelstelling 10 is bedoeld als ondersteuning voor onderwijs en (beroeps)opleidingen ten behoeve van vaardigheden en een leven lang leren. In België is ruim 640 miljoen euro toegewezen aan dergelijke activiteiten, met 320 115 deelnemers eind 2018. Dit informatieblad biedt een samenvatting van de belangrijkste maatregelen, resultaten en de lessen die tot nu toe zijn geleerd met betrekking tot het gebruik van deze financiering in België.

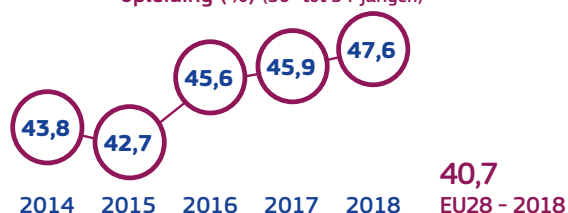
SOCIAAL-ECONOMISCHE CONTEXT EN UITDAGINGEN

Percentage voortijdig schoolverlaters (%)

► België kent een laag percentage **voortijdig schoolverlaters**, waarmee het land voldoet aan het streefpercentage van 10% of hier onder blijft. Mannen zullen eerder uitvallen (10,6%) dan vrouwen (9,0%). Ook zijn er regionale verschillen, waarbij het aandeel voortijdig schoolverlaters in Wallonië (9,9%) groter is dan in Vlaanderen (7%).

Percentage studenten met een voltooide tertiaire opleiding (%) (30- tot 34-jarigen)

► Het **percentage personen met een voltooide tertiaire opleiding** ligt over het algemeen hoog (47,6% vergeleken met het EU-gemiddelde van 40,7%), waarbij vrouwen sterker vertegenwoordigd zijn dan mannen (in 2018 waren de cijfers resp. 54,5% en 40,6%). Ook hier zijn weer regionale verschillen te zien: waar voor Vlaanderen 48,2% van de personen een tertiaire opleiding heeft voltooid, ligt dit cijfer voor Wallonië op 42,5%. Wel is er, met name in Vlaanderen, sprake van een discrepantie tussen de vaardigheden van afgestudeerden enerzijds en de vraag op de arbeidsmarkt anderzijds.

► Hoewel er enige verbetering te constateren valt, volgt slechts een klein aandeel van de **volwassenen onderwijs of een opleiding**. In 2018 volgde 8,7% van de volwassenen in Vlaanderen onderwijs of een opleiding in het kader van een leven lang leren; voor Wallonië was dit 7,2%.

Percentage volwassenen tussen 25-64 jaar dat onderwijs of een opleiding volgt (%) (laatste vier weken)

► Voor België blijven een betere toegang tot onderwijs voor **lerenden uit kansarme milieus en het terugdringen van regionale ongelijkheid** belangrijke thema's. Naast de regionale verschillen ten aanzien van het aandeel voortijdig schoolverlaters en het aandeel afgestudeerden in het tertiair onderwijs was in 2018 in Wallonië het werkloosheidscijfer (22,5%) ruim dubbel zo hoog als in Vlaanderen (10,9%). Ook zijn er grote regionale verschillen binnen Vlaanderen en Wallonië, waarbij de provincies met een ligging dichterbij de buurt van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest significant beter scoren dan regio's in de periferie.

TOELICHTING

ESF Europees Sociaal Fonds

TO10 Thematische Doelstelling 10

OP Operationeel programma

IP Investeringsprioriteit

* De vermelde cijfers geven de situatie weer voor activiteiten van het ESF in het kader van Thematische Doelstelling 10 en de vier investeringsprioriteiten (IP's) van het ESF voor de programmeringsperiode 2014-2020, welke tot eind 2018 zijn uitgevoerd en waarvan op 1 oktober 2019 verslag is gedaan. Voor veel activiteiten geldt dat deze in dit stadium nog niet zijn afgerond of pas onlangs van start zijn gegaan.

* Gezien de mogelijkheid voor personen om gedurende een bepaalde periode meer dan eens deel te nemen aan activiteiten van het ESF, wordt het aantal deelnemers vermeld. Bij deze cijfers is technische ondersteuning buiten beschouwing gelaten.

* Indien de uitsplitsing van deelnemers naar arbeidsstatus, leeftijd en opleidingsniveau bij elkaar opgeteld niet 100% bedraagt, wil dit zeggen dat het niet mogelijk bleek om van een aantal deelnemers in sommige operationele programma's karakteristieken op te nemen.

PRIORITEITEN EN ACTIES VAN HET ESF IN BELGIË

- In België zijn er vier operationele ESF-programma's (OP's), waarvan er **drie** acties implementeren in het kader van Thematische Doelstelling 10 (TO10):
  - Vlaamse Gemeenschap: Operationeel ESF-programma voor Vlaanderen 2014-2020;
  - Franstalige Gemeenschap: Operationeel ESF-programma Wallonie-Bruxelles 2020.eu;
  - Duitstalige Gemeenschap: Europees Sociaal Fonds 2014-2020 Duitstalige Gemeenschap van België.
- Het Vlaamse OP heeft de volgende prioriteiten in het kader van Thematische Doelstelling 10 (TO10):
  - Financiering in het kader van TO10 wordt primair aangewend **ter bevordering van een leven lang leren en het aanbod van beroepsonderwijs en beroepsopleidingen** teneinde de discrepanties tussen vraag en aanbod wat betreft vaardigheden aan te pakken door middel van bij- en omscholing. Een groot aantal projecten is met name gefinancierd voor de ontwikkeling van duale leertrajecten in het kader van de grote hervorming in Vlaanderen op het gebied van "dual learning";
  - De financiering wordt tevens benut om **de algehele kwaliteit van het onderwijs- en opleidingsstelsel te verbeteren en voortijdig schoolverlaten tegen te gaan**. Voor twee grote hervormingen is in 2016 groen licht gegeven: de hervorming

van het secundair onderwijs en een actieplan inzake voortijdig schoolverlaten.

- Het OP voor Brussel en Wallonië heeft de volgende prioriteiten in het kader van Thematische Doelstelling 10 (TO10):
  - Financiering in het kader van TO10 wordt primair aangewend **ter ondersteuning van bij- en omscholing van de bevolking**, om een betere afstemming van het onderwijs op de noden van de arbeidsmarkt te waarborgen en ter bestrijding van de werkloosheid;
  - Wat betreft het tegengaan van voortijdig schoolverlaten wordt de financiering primair aangewend **ten behoeve van mensen met een migratieachtergrond** en om hen te ondersteunen om toegang tot onderwijs te verkrijgen en een opleiding te voltooien.
- Het OP voor de Duitstalige Gemeenschap heeft de volgende prioriteiten in het kader van Thematische Doelstelling 10 (TO10):
  - Financiering in het kader van TO10 wordt aangewend ter bevordering van de kwaliteit en relevantie van onderwijs en opleidingen om het tekort aan bepaalde vaardigheden te verhelpen;
  - Daarnaast wordt de ESF-financiering ingezet om voortijdig schoolverlaten tegen te gaan en jongeren te ondersteunen bij de overgang van school naar werk.

29% van alle ESF-financiering¹...

€640 412 290

...wordt toegewezen aan de volgende investeringsprioriteiten voor TO10: voortijdig schoolverlaten (41%), toegang tot hoogwaardig tertiair en equivalent onderwijs (20%), een betere toegang tot een leven lang leren (34%), en een verbeterde aansluiting van onderwijs en opleidingen op de arbeidsmarkt (4%).²

Toewijzing van ESF-financiering voor TO10

STAND VAN ZAKEN

81% van de in het kader van TO10 geplande middelen was in 2018 reeds toegewezen, waarvan 18% is uitgegeven.

Totaal aantal deelnames aan activiteiten in het kader van TO10 eind 2018:

320 115

► **6 907** deelnames op het gebied van activiteiten ter vermindering en preventie van voortijdig schoolverlaten

► **313 208** deelnames op het gebied van verbetering van de toegang tot een leven lang leren

¹ Dit omvat financiering uitsluitend door de EU en medefinanciering door de lidstaat.

² Vanwege het afronden komen de cijfers bij elkaar opgeteld niet uit op 100%.

DEELNEMERSPROFIELEN BIJ ONTVANGEN ONDERSTEUNING

Werkstatus

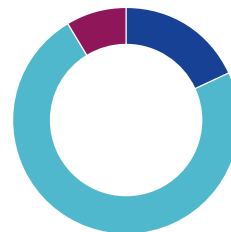
37% (117 998) Werkloos
9% (28 227) Inactief³
48% (153 968) werkend

Geslacht

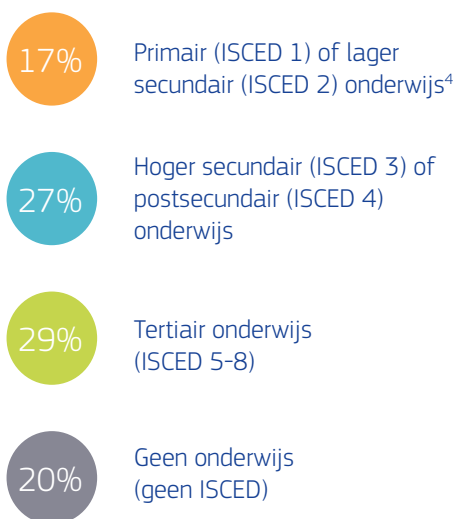
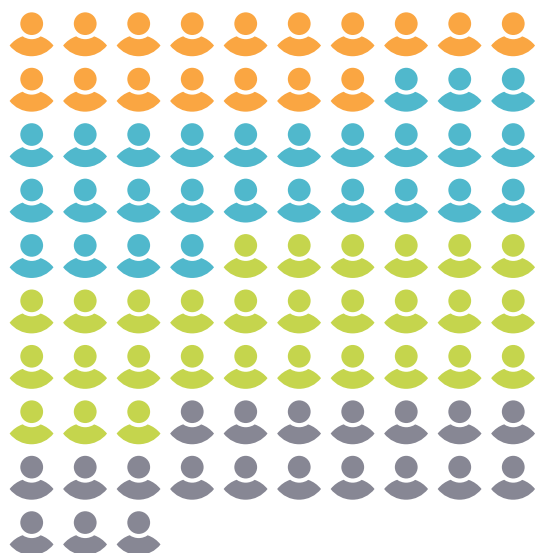

43% vrouwen
57% mannen

Leeftijd

17% (55 567) <25 jaar
69% (220 500) 25-54 jaar
8% (24 126) >54 jaar

54 595
Migranten

12 939
Overige kansarmen

2,943
Deelnemers met een handicap

0
Dak- en thuislozen

Belangrijke resultaten van ESF-activiteiten voor TO10 in België zijn tot op heden onder meer⁵:

- ▶ Tot op heden zijn er **133 731** 133 731 positieve resultaten behaald als gevolg van deelname aan een vanuit het ESF gefinancierde activiteit in het kader van TO10, waarvan:
  - ▶ **381** inactieve deelnemers werk zijn gaan zoeken
  - ▶ **27 419** deelnemers onderwijs zijn gaan volgen of aan een opleiding zijn begonnen
  - ▶ **91 400** deelnemers een kwalificatie hebben behaald
  - ▶ **14 534** deelnemers na de activiteit werk hebben gevonden

³ Tot de inactieve bevolking (niet-beroepsbevolking) behoren onder meer kinderen (kleuters en scholieren, studenten, gepensioneerden en huisvrouwen of -mannen, mits ze niet werken en niet beschikbaar zijn voor werk of werkzoekend zijn.

⁴ ISCED is de internationale indeling van de VN voor de inrichting van onderwijsprogramma's en daarmee samenhangende kwalificaties naar onderwijsniveau en onderwijsgebied.

⁵ Gegevens van deelnemers bij aanvang van een activiteit worden verzameld. Gegevens met betrekking tot resultaten worden verzameld na afloop van een activiteit of ook later. Vanwege de tijd die tussen de twee gegevenssets ligt (deelnames en resultaten), kunnen ze niet rechtstreeks met elkaar worden vergeleken.

GELEERDE LESSEN TOT NU TOE

► Samenhang met landspecifieke aanbevelingen

De OP's van zowel Vlaanderen als Wallonië-Brussel zijn met name gericht op de prioriteiten zoals geschetst in de landenspecifieke aanbevelingen van de Europese Commissie. Deze zijn bedoeld om de algemene kwaliteit van onderwijs en opleidingen en de aansluiting daarvan op de arbeidsmarkt te verbeteren, voortijdig schoolverlaten tegen te gaan en het aanbod van beroepsopleidingen en een levenlang leren te vergroten.

► Gepersonaliseerde ondersteuning voor hogere deelname

Ondersteuning voor bij- en omscholing van NEETs, in het bijzonder jonge mensen met een migratieachtergrond en werklozen, geldt zowel in Vlaanderen als in Wallonië en Brussel als prioriteit. Maatregelen om hen persoonlijk te benaderen en hen zodoende bij het ESF-programma te betrekken, zijn succesvol gebleken.

► Flexibiliteit in de toewijzing van financiering vanuit het ESF

As a result of its major reform of Als gevolg van de ingrijpende hervorming van het Vlaams secundair onderwijs in 2016 is Vlaanderen wat betreft financiering vanuit het ESF zich meer gaan richten op het ontwikkelen van beroepsonderwijs en -opleiding via het duale leersysteem. Dit illustreert hoe belangrijk het is om te zorgen dat de toewijzing van financiering vanuit het ESF op landniveau kan worden aangepast aan een veranderende context.

► Samenhang en synergieën met andere bronnen van ESF-financiering

Veel van de activiteiten in België om voortijdig schoolverlaten tegen te gaan worden tevens gefinancierd vanuit andere bronnen van ESF-financiering, met name vanuit Thematische Doelstelling 9 van het ESF: sociale inclusie bevorderen en armoede en discriminatie bestrijden.

► Het ESF heeft bijgedragen aan een terugdringing van voortijdig schoolverlaten en een lagere werkloosheid

Zowel in Vlaanderen als in Wallonië hebben vanuit het ESF gefinancierde activiteiten in belangrijke mate bijgedragen aan een verlaging van voortijdig schoolverlaten en is het door de EU vastgestelde streefcijfer van 10% behaald. In België blijven grote regionale verschillen echter hardnekkig voortbestaan en is in Wallonië de werkloosheid nog altijd tweemaal hoger dan in Vlaanderen.

VOORBEELDEN VAN PROJECTEN

► Duale leertrajecten

In 2018 heeft de Vlaamse overheid een oproep geplaatst voor activiteiten ter ondersteuning van scholen voor beroepsonderwijs en -opleiding en bedrijven om duale leertrajecten te ontwikkelen (Duaal leren). Hiervoor is een bedrag van 1,5 miljard EUR (waarvan 40% ESF-financiering) beschikbaar gesteld.

► Onderwijsbegeleiding voor gedetineerden

Gedetineerden in drie detentiecentra in West-Vlaanderen ontvangen hoogwaardige onderwijsbegeleiding en -ondersteuning om hun reïntegratie te faciliteren. Deelnemers kunnen officiële kwalificaties behalen en verdere opleiding volgen, maar worden ook in de gelegenheid gesteld omgang te hebben met anderen en persoonlijke vaardigheden te ontwikkelen. Gedurende de uitvoeringstermijn van twee jaar (2017 - 2019) namen 150 personen deel aan coachingprogramma's en sessies voor loopbaanadvisering.

► Campus Technologique Formation Hainaut-Namur

In dit project slaan instellingen voor hoger onderwijs en het bedrijfsleven in de provincies Henegouwen en Namen de handen ineen om innovatieve technologie te ontwikkelen om zodoende in te spelen op de vraag op de arbeidsmarkt.

AANVULLENDE INFORMATIE

Europese Commissie, Studie ter ondersteuning van de beoordeling van ondersteuning voor onderwijs en opleidingen vanuit het ESF (Thematische Doelstelling 10)

Het ESF in België: <https://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=371&langId=nl>

Website van het ESF in België: <http://www.fse.be/> en <https://www.esf-vlaanderen.be/>

